UrbanSkills4U

FACTSHEET PILOT

STICHTING
DE VERRE
BERGEN

COLOFON
Initiatief:
Stichting De Verre Bergen, Rotterdam.
De Verre Bergen is een filantropische instelling die gedurfde ideeën voor maatschappelijke groei in Rotterdam ondersteunt.

Betrokken partijen:
Stichting UrbanSkills4U
Farelcollege
Scheepvaart- en Transportcollege
Stichting Habri Bo Horizonte

Vormgeving:
Studio Mosgroen

© 2016, Stichting De Verre Bergen

UrbanSkills4U

FACTSHEET PILOT

STICHTING DE VERRE BERGEN

Het trainingsprogramma US4U is een beproefde interventie[1], die al langere tijd in Rotterdam wordt uitgevoerd. Ze zorgt er voor dat VMBO jongeren in de leeftijd tussen 12 en 16 jaar hun schoolloopbaan succesvol kunnen doorlopen. Het programma verbetert het gedrag en bevordert een positieve leerhouding.

THEMA

DOELGROEP
VMBO leerlingen
12 TOT 16 JAAR

DOEL

LOCATIE
Rotterdam

PROGRAMMA
Deelnemers krijgen, op basis van eigen ervaringen, de vaardigheden en tactieken aangereikt. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van de peer-to-peer aanpak, waarbij de trainer zich opstelt als peercoach.

De trainingen van US4U vertrekken vanuit het empowerment principe. Het programma heeft een drietal hoofddoelstellingen geformuleerd:

1. Mogelijkheden en competenties leren kennen voor een waardevolle rol in de maatschappij;
2. Gezag en bijbehorende gedragsregels leren accepteren;
3. Bieden van inzicht op alternatieven voor criminaliteit.

Deze doelstellingen worden nagestreefd via verschillende subdoelen, die vallen binnen de volgende problemen: gebrek aan structuur, moeite met gezag, gebrek aan zicht op eigen

kunnen, gebrek aan toekomstvisie, gebrek aan perspectief naast criminaliteit.

De doelgroep bestaat uit VMBO leerlingen in de laagste opleidingsniveaus. Het gaat om jongeren met een IQ van ca. 90, waar veel sprake is van problemen met orde en gezag, vaak voorkomend uit armoede en gebrek aan opvoeding. Voor veel van hen geldt dat de kans op voortijdig uitvallen groot is. Zij zouden dan zonder diploma of startkwalificatie van school gaan.

UrbanSkills4U gaat uit van een benadering waarin drie spelers bijdragen om het gedrag van leerlingen duurzaam te veranderen. Om deze reden traint US4U zowel de leerlingen, ouders als docenten. US4U werkt volgens een vaste methode. Elke groep bestaat uit 12 tot 14 leerlingen. Voorafgaand aan de lessen vindt bij alle deelnemers een huisbezoek plaats. De begeleiding middels intervisie bijeenkomsten is verdeeld over 9 dagdelen en drie maanden.

Het programma wordt in de komende jaren op een drietal scholen verder ontwikkeld. Door op drie scholen te werken vergroten we de kans om voldoende leerlingen uit de doelgroep aan het programma deel te laten nemen om goed effect onderzoek te kunnen doen. De ervaring leert dat je ongeveer 100 responderende jongeren nodig hebt om een goed effectonderzoek uit te voeren.

OPZET VAN DE PILOT

3 DEELNEMENDE SCHOLEN

14 LEERLINGEN PER GROEP

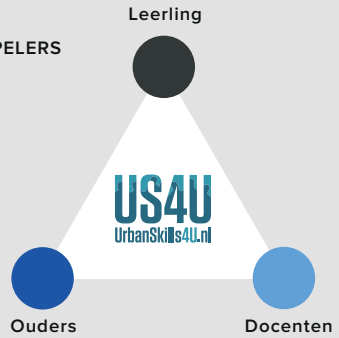

126 LEERLINGEN TOTAAL PER JAAR

3 MAANDEN PROGRAMMA

De scholen overleggen onderling over de juiste verdeling van de groepen gedurende het schooljaar. Niet alle groepen starten gelijktijdig.

3 SPELERS

PROBLEEMANALYSE

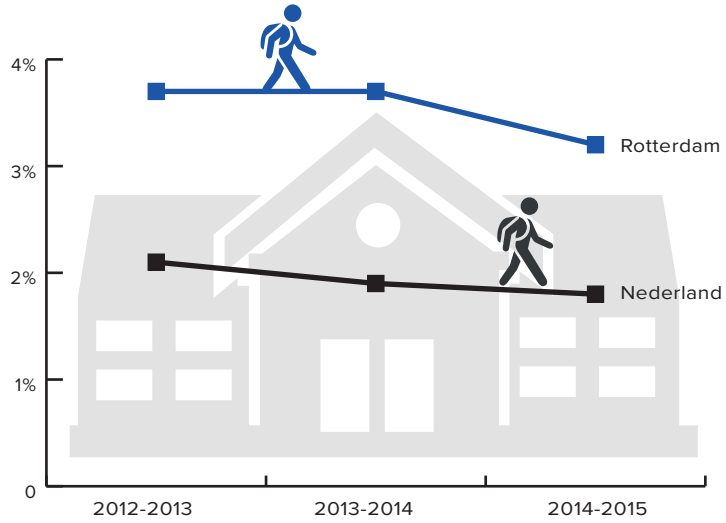
Vroegtijdig schoolverlaten

De trainingen van US4U vertrekken vanuit het empowerment principe dat leerlingen bewust maakt van de verschillende rollen die ze (kunnen) spelen, en wat passend gedrag is bij elk van deze rollen. Dit bewustwordingsproces moet een gedragsverandering teweeg brengen die, onder andere, zal leiden tot lagere schooluitval. Vroegtijdig schoolverlaten (VSV) is een groot probleem, zowel landelijk als lokaal. Rotterdam is al jaren 'koploper' in Nederland wat betreft VSV cijfers en, ondanks een neerwaartse trend die zowel landelijk als in Rotterdam is ingezet, blijven de VSV cijfers in Rotterdam zorgwekkend. Vroegtijdig schoolverlaters worden gedefinieerd als jongeren tussen de 12 en 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een HAVO, VWO of MBO niveau 2 (of hoger) diploma worden als startkwalificatie aangemerkt.

Uit voorlopige cijfers over het schooljaar 2014/ 2015 blijkt dat landelijk het percentage VSV'ers op 1,8% ligt, tegenover 3,2% in Rotterdam. Rotterdam heeft al jaren de hoogste VSV cijfers van Nederland, en zoals in onderstaande figuur kan worden afgelezen neemt de VSV dan wel af, de aantallen blijven significant boven de landelijke cijfers

Vanwege de leerplicht tot 18 jaar is het aantal minderjarige VSV'ers relatief beperkt, op het voortgezet onderwijs is het uitvalpercentage niet hoger dan 1,5% (VMBO bovenbouw). Echter, met name VMBO leerlingen eindigen zonder startkwalificatie nadat de leerplicht wegvalt. Het percentage VSV op MBO 1 niveau is in Rotterdam 31,5%, tegenover een landelijk gemiddelde van 22,5%. Dit betekent dat bijna 1 op de 3 jongeren tijdens dan wel na afronding van de opleiding MBO niveau 1, het onderwijs verlaat. Circa een derde van VSV'ers op dit niveau heeft ook geen middelbare school diploma[2], leerlingen kunnen immers ook zonder VMBO diploma op MBO niveau 1 instromen.

VROEGTIJDIGE SCHOOLVERLATERS
(bron: VSV verkenner ministerie OC&W)

VERANDERINGSTHEORIE

Doelgroep

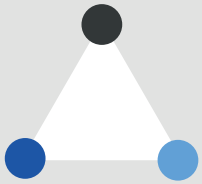
Leerlingen in het VMBO in de leeftijdscategorie 12-16 jaar die op school orde- en gezagsproblemen vertonen

Programma

Het trainingsprogramma wordt aan de groepsgrootte van minimaal 10 en maximaal 14 leerlingen verzorgd

Werkzame elementen:
1. Leerlingen klassikaal en 'peergroup' gericht samen laten leren en elkaar onderwijzen
2. Ouders inzetten middels huisbezoeken met het accent op het stimuleren van het onderwijsondersteunend gedrag
3. Docenten trainen gericht op verkrijgen persoonlijk meesterschap m.b.t. het trainingsprogramma US4U.

Resultaten

Minder conflictsituaties

Minder verwijderingen

Minder schorsingen

Minder veruim

Minder zitteblijvers

Minder schooluitval

Effecten

De leerlingen hebben geleerd om een positieve en effectieve rol als leerling te spelen in relatie tot de volgende verhoudingen:
- de relatie leerling en docent
- de relatie met medeleerlingen
- de relatie met de omgeving

Betere schoolprestaties

Grotere kans om opleiding succesvol af \ te ronden

Impact

Succesvolle doorstroom naar vervolgonderwijs

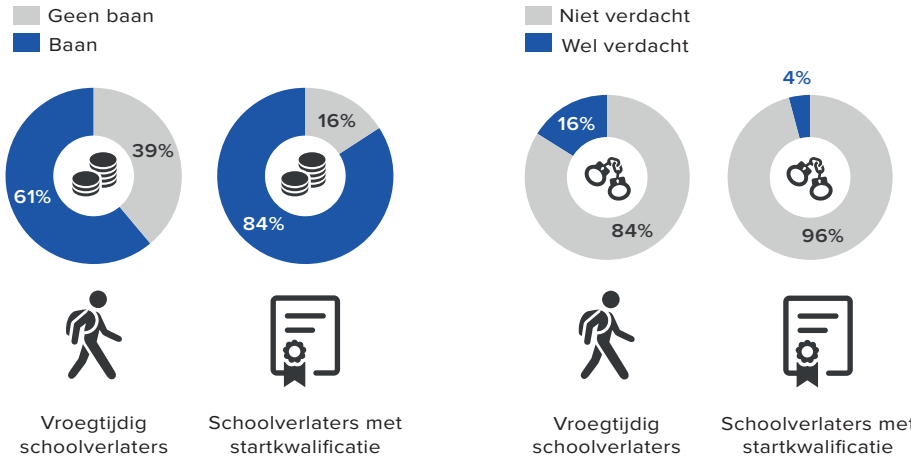
Minder voortijdig schoolverlaters in het (V)MBO

Leerlingen behalen startkwalificatie

Kansen op de arbeidsmarkt van jongeren zonder startkwalificatie zijn zeer beperkt. De gevolgen hiervan zijn onder andere beperkte sociale mobiliteit, meer armoede en mogelijke aantrekkingskracht van criminaliteit. Onderstaande grafiek vergelijkt de baankansen van jongeren met en zonder startkwalificatie.

BAANKANSEN[3]

Naast de kansen op de arbeidsmarkt is ook de kans om in de criminaliteit terecht te komen zonder startkwalificatie groter. Onderstaande grafiek geeft de percentages van wel en niet VSV'ers die al dan niet verdacht zijn van een misdrijf. Hieruit blijkt dat personen zonder startkwalificatie significant vaker verdacht zijn (geweest) van een misdrijf.

CRIMINALITEIT[4]

Straatcultuur

De aan de EUR verbonden socioloog Ilias El Hadioui is specialist op het gebied van straatcultuur en de invloed hiervan in en op het onderwijs. Hij beschrijft een driehoek van pedagogische settings; thuis, school en de *peergroup*/straatcultuur. Op school is sprake van een zgn. feminiene cultuur, waar waarden als zelfexpressie, zelfreflectie, zelfontplooiing en zelfstandig werken belangrijk worden gevonden. Hier staat een sterk masculiene straatcultuur tegenover, waarin juist respect afdwingen en macho gedrag centraal staan. Er is bij veel jongeren sprake van een pedagogische mismatch, wat betekent dat de aansluiting tussen de straatcultuur en de schoolcultuur ontbreekt, terwijl de school en ouders vaak in essentie het zelfde willen.

US4U maakt juist de verbinding tussen school en de straatcultuur. Door belangrijke aspecten uit de straatcultuur te vertalen naar de context van school en thuis wordt de mismatch tussen straat en onderwijs omgezet in een match. Ook de ouderbetrokkenheid component van US4U sluit aan bij de theorie van El Hadioui, omdat hier de thuissetting in lijn wordt gebracht met de school- en straatsetting.

LESSENREEKS US4U

Introductie	Wie ben ik? Wat kan ik? Wat wil ik?	Plannen en strategie deel 1	Plannen en strategie deel 2	Mijn rol en ik deel 1	Mijn rol en ik deel 2	Experience	Eén-op-één
Jouw definitie van respect. De OEDC-formule.	De WWW-formule	Huidige situatie/ prioriteiten stellen en strategie bepalen.	Huidige situatie/ prioriteiten stellen en strategie bepalen	De vijf bouwstenen van een rol als leerling.	Het 5 stappen-model bij keuze maken.	Theorie wordt getoetst aan de praktijk. Bezoek aan bedrijven.	Toetsing leerdoelen adv checklist US4U©. Oriëntatie verdere begeleiding. Schoolloop-baangesprekken
4 uur	4 uur	4 uur	4 uur	4 uur	4 uur	8 uur	24 uur

FASERING URBANSKILLS4U PROGRAMMA PER GROEP

Het US4U programma kan je opdelen in zeven verschillende fasen. We geven hieronder een overzicht van de verschillende fase, bijbehorende werkzaamheden en inschatting van de tijdsinvester.

1 Fase 1: Afstemming op de school en selectie van leerlingen (4 uur)

Er vinden verschillende gesprekken plaats met de directie en teamleider van de betrokken school. De trainers geven een inhoudelijke toelichting op het programma. Ook worden de jongeren (maximaal 14 per groep) geselecteerd. De trainers van US4U bereiden de huisbezoeken voor.

2 Fase 2: Voorbereiding (32 uur)

In deze fase bereiden de trainers het programma voor. Ze bespreken de deelnemende jongeren en verdelen de huisbezoeken onderling. In overleg met de scholen wordt het rooster voor de lessen gemaakt en alle lesmaterialen besteld. Ook worden de bedrijfsbezoeken voorbereid, en het leerling Registratie Systeem US4U gereedgemaakt.

3 Fase 3: Huisbezoeken en mentoren bijeenkomst (34 uur)

Voorafgaand aan het trainingsprogramma op de scholen doen de trainers een huisbezoek bij de ouders. Tijdens dit huisbezoek informeren ze ouders over het programma en vragen ze schriftelijke goedkeuring voor deelname. Een belangrijk doel van de huisbezoeken is ook om persoonlijke informatie over de jongeren te verzamelen over het gedrag van de leerling in de thuissituatie. De trainers verzorgen een presentatie en informatie bijeenkomt voor alle school-mentoren.

4 Fase 4: Trainingsprogramma voor groep geselecteerde leerlingen (28 uur)

Deze fase is het meest intensief. Het trainingsprogramma bestaat uit klassikale lessen van 4 uur, verdeeld over twee weken. De lessenreeks ziet er als volgt uit (zie hieronder).

5 Fase 5: Terugkoppeling en betrekken van docenten en ouders (60 uur)

Na afronding van de lessenreeks vindt er een terugkoppeling plaats aan de mentoren, schooldirectie en teamleider. De trainers bespreken met de mentoren de leerdoelen. Afhankelijk van de leerling kan er besloten worden om over te gaan tot 'verhoogde zorg' voor bepaalde leerlingen. Ook de ouders worden wederom bezocht om een terugkoppeling te geven over de opbrengsten van de lessen. Tot slot worden alle ouders persoonlijk uitgenodigd voor de eindpresentatie van de leerlingen op school.

6 Fase 6: Afsluiting en certificering (6 uur)

Het trainingsprogramma eindigt altijd met een eindpresentatie middels een dans, zang, moderne media, drama en/of theater productie. Aansluitend vindt een gezamenlijke evaluatie plaats en worden certificaten voor deelname uitgereikt.

7 Fase 7: Peer-to-peer gesprekken en afronding (120 + 16 = 136 uur)

In de drie maanden na het trainingsprogramma vinden er wekelijks bijeenkomsten plaats waarin de 'theorie' wordt getoetst aan de praktijk. Een trainer spreekt via de zogenaamde peer-to-peer benadering met tweetallen jongeren. De trainer is als supervisor verantwoordelijk voor het leiden van het gesprek en wil bewustwording en reflectievermogen over hun eigen handelen bij de jongeren vergroten. Voor deze gesprekken wordt wekelijks informatie verzameld over incidentengevallen t.b.v. casusbespreking. Tot slot vindt er een eindevaluatiegesprek plaats, als ook een formele overdacht en rapportage.

---

1 Het NJI maakt onderscheidt in drie fases voor het ontwikkelen van een effectief bewezen interventie. De eerste stap is een 'goed beschreven' methode, in stap 2 wordt deze methode 'goed onderbouwd' met wetenschappelijke literatuur en onderzoek. Tijdens de 3e en laatste stap wordt het programma met een effect onderzoek 'effectief bewezen'.

2 Ministerie OC&W (2014). Nieuwe voortijdig schoolverlaters, convenantjaar 2012/ 2013.

3 ECORYS (2009). MKBA voortijdig schoolverlaten. 6-4-2009, in opdracht van ministerie OC&W.

4 ECORYS (2009). MKBA voortijdig schoolverlaten. 6-4-2009, in opdracht van ministerie OC&W.